

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
13 juni 2005

Ons kenmerk
HO/BL/2005/25078

Onderwerp

Internationalisering hoger onderwijs:
Bergen-communiqué en stand van zaken
Internationaliseringsbrief

Onlangs was ik in Bergen ter gelegenheid van de Ministeriële conferentie in het kader van het Bologna-proces. Daar heb ik ook het Bergen-communiqué ondertekend. In deze brief wil ik u graag meegeven wat daarin afgesproken is.

Verder geef ik in deze brief de stand van zaken weer voor wat betreft de implementatie van de Internationaliseringsbrief Hoger onderwijs "*Koers op Kwaliteit*" (Kamerstuk 29 800 VIII, nr.72), die ik in november 2004 aan de Tweede Kamer heb gezonden.

Bergen-communiqué

Op 19 en 20 mei heeft in Bergen (Noorwegen) de vierde Bologna-conferentie plaatsgevonden. Aan de bijeenkomst namen 45 Europese staatssecretarissen en ministers verantwoordelijk voor hoger onderwijs deel, waaronder ikzelf. Mijn conclusie van de Bergen-conferentie kan ik samenvatten als: het Nederlands hoger onderwijs is vergevorderd in Europese samenwerking.

Verbreding Bologna proces

Het Bologna-proces, waarin de Europese ministers en staatssecretarissen samenwerken om hoger onderwijs in de verschillende landen beter herkenbaar te maken voor elkaar, wordt steeds breder. Bij de Bergen-conferentie traden vijf landen toe tot het proces, waarmee het aantal deelnemende landen gekomen is op 45 en geheel Europa omvat. De Europees georganiseerde sociale partners zijn waarnemer geworden bij het proces. De werknemers van instellingen voor hoger onderwijs, omdat zij degene zijn die het onderwijs geven en het onderzoek doen. De werkgevers, omdat zij de nieuwe kwalificaties van afgestudeerden moeten begrijpen en de afgestudeerden aanstellen, zowel afgestudeerden met een bachelor- als met een mastergraad. De sociale partners zijn reeds nationaal betrokken bij hoger onderwijsbeleid, en worden zo ook op Europees niveau betrokken. Binnen Europa ontstaat aldus steeds beter begrip over elkaars hoger onderwijs. Tegelijkertijd onderkennen de deelnemers de noodzaak om ook buiten Europa ideeën en ervaring uit te wisselen.

Realiseren van afspraken in 2005

Deze Bergen-conferentie vond plaats ongeveer halverwege de start van het proces (de Bologna-verklaring van 1999) en de 10 jaar die ervoor uitgetrokken is om de ambities te realiseren. Tijdens de vorige bijeenkomst in Berlijn in 2003 zijn in die voornemens drie prioriteiten aangebracht voor alle landen die in 2005 gereed of in gang gezet moesten zijn:

- Invoeren van de bachelor-masterstructuur;
- Invoeren van een kwaliteitszorgsysteem;
- Ratificeren van de Lissabon-erkenningsconventie voor academische erkenning van diploma's en het afgeven van een diploma supplement.

Ten behoeve van de conferentie in Bergen is een vergelijkend overzicht gemaakt van de stand van de invoering op deze drie prioritaire gebieden. Het proces verloopt voorspoedig: in de meeste deelnemende landen is bijvoorbeeld al een bachelor-masterstructuur ingevoerd. Nederland behoort samen met andere West-Europese landen tot de kopgroep (top 10). Dat bleek duidelijk uit het overzicht van de mate waarin afspraken in alle deelnemende landen doorgevoerd zijn, dat ten behoeve van de conferentie gemaakt is (rapport "Stocktaking", zie bijlage). Ik heb benadrukt dat een onderlinge vergelijking tussen landen vooral moet blijven bestaan en waar mogelijk kan worden uitgebreid. Dit is een stimulans voor landen om werk te maken van de 'Bologna-afspraken'; geen enkel land wil onderaan bungelen in de statistieken.

Nieuwe afspraken voor 2007

In 2007 zal opnieuw een stand van zaken opgemaakt worden. De in Bergen geïnventariseerde aspecten moeten dan grotendeels ingevoerd zijn. Bovendien wordt dan het overzicht van de stand van zaken uitgebreid.

Op de conferentie is afgesproken dat er meer eenheid komt in de standaarden voor kwaliteitszorg van hoger onderwijs. Europese standaarden en criteria voor kwaliteitszorg werden aangenomen, inclusief het aanleggen van een Europees register van kwaliteitszorgorganisaties, gebaseerd op 'peer reviews' van de organisaties. Ook werd het belang onderschreven van samenwerking tussen nationale kwaliteitszorgorganisaties om elkaars accreditatie- of kwaliteitszorgbeslissingen te erkennen.

De Europese standaarden en richtlijnen zijn opgesteld door de vereniging van kwaliteitszorgorganisaties in Europa. Wat Nederland betreft was de NVAO actief betrokken bij het opstellen ervan en de standaarden worden reeds toegepast. Het is belangrijk dat de NVAO actief blijft deelnemen in het Europees Consortium voor Accreditatie om te komen tot een situatie waarin elkaars accreditatiebeslissingen overgenomen of erkend kunnen worden, wat essentieel is voor het groeiend aantal 'joint programmes', programma's waarvoor instellingen over grenzen heen gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Bij de evaluatie van de NVAO zal tevens rekening gehouden worden met het vereiste van een internationale 'peer review' van de kwaliteitszorgorganisatie in Europees verband.

Verder is in Bergen het overkoepelende raamwerk van kwalificaties voor het hoger onderwijs aangenomen (zie bijlage). Hiermee wordt vastgelegd waartoe een opleiding in het Europese hoger onderwijs moet opleiden: wat moet een afgestudeerde kennen en kunnen. Het raamwerk is gebaseerd op drie cycli - bachelor, master en doctor - met voor landen de mogelijkheid van een tussenkwalificatie in de eerste cyclus. Deze aanneming van het overkoepelende raamwerk betekent dat in nu op te stellen nationale kwalificatieraamwerken de kwalificaties beargumenteerd een plek moeten krijgen binnen het overkoepelende raamwerk. Dit maakt zowel voor Nederland als voor het buitenland duidelijk welke kwalificaties er zijn, welk niveau hieraan gekoppeld is en wat de afgestudeerde ermee kan.

Beide instrumenten, de Europese standaarden voor kwaliteitszorg en het kwalificatieraamwerk, bevorderen kwaliteit en transparantie van het hoger onderwijs in Europa. Het Nederlandse kwalificatieraamwerk, dat met alle betrokkenen de komende tijd ontwikkeld zal worden, zal tevens bijdragen aan verheldering van de binaire structuur van het hoger onderwijs. Ik zal bevorderen dat descriptorren voor de onderscheiden kwalificaties bij het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs tezamen met relevante andere landen ontwikkeld worden, zodat ook de binariteit zo transparant mogelijk wordt ingepast in het overkoepelend raamwerk.

Invoering van de Europese kwaliteitszorgstandaarden en nationale kwalificatieraamwerken zullen onderdeel zijn van de inventarisatie in 2007. Dit geheel vormt tevens input voor het Europees kwalificatieraamwerk voor beroepsonderwijs ('vocational education and training') dat door de Europese Commissie ontwikkeld wordt en dat complementair hieraan zal zijn.

Ik heb in Bergen ondervonden dat er groot belang wordt gehecht aan Europese samenwerking gericht op het realiseren van kwalitatief hoogwaardig onderwijs en onderzoek en de relatie daartussen, om zo het competitievermogen en de aantrekkelijkheid van de Europese hoger onderwijsruimte te vergroten. Het toekennen van gezamenlijke doctoraten zal ook onderdeel zijn van de inventarisatie van de stand van zaken in 2007.

Flexibele leertrajecten en procedures voor de erkenning van elders verworven competenties zullen eveneens in 2007 worden geïnventariseerd. Die flexibilisering is ook in Nederland van belang. De ruimte die het overkoepelend raamwerk voor kwalificaties biedt voor de 'intermediate qualification', kort hoger onderwijs met eindtermen halverwege het niveau van de bachelorgraad, pas ik toe bij de ontwikkeling van experimenten met korte programma's in de hbo-bachelor ('Associate Degrees') in Nederland.

Het Bergen-communiq   gaat concreter dan voorheen in op de sociale dimensie van hoger onderwijs. Er is gevraagd om in 2007 vergelijkbare gegevens te presenteren over de mobiliteit en sociaal-economische situatie van docenten en studenten.

In 2007 zal in Londen de vijfde Bologna-conferentie plaatsvinden.

Ter verdere informatie voeg ik het Bergen-communiq   bij, het raamwerk voor kwalificaties in de Europese Hoger Onderwijs Ruimte, alsook het rapport "Stocktaking", dat zoals gezegd een goed beeld anno 2005 geeft van de invoering van prioritaire instrumenten van het Bologna-proces. Deze documenten zijn ook beschikbaar via de website van het Bologna proces: www.Bologna-Bergen2005.no.

Internationalisering hoger onderwijs

De afgelopen decennia heeft technologische verandering geleid tot een verschuiving in de vraag van lager naar hoger opgeleiden ('skill-based growth'). Tegenover de stijgende vraag staat een afvlakking van de groei van het aanbod van hoger opgeleiden. Het hoger onderwijs heeft daarin een belangrijke rol. Het Nederlandse hoger onderwijs moet internationaal aantrekkingskracht hebben op talentvolle studenten en onderzoekers. De kwaliteit van buitenlandse studenten in het Nederlandse hoger onderwijs moet verder worden gestimuleerd om aan de behoeften van de Nederlandse kenniseconomie te voldoen. Daarbij wordt - vanzelfsprekend naast de Verenigde Staten en Australië - in de Europese Unie concurrentie ondervonden van andere landen. Die concurrentie zal meer en meer plaatsvinden op basis van kwaliteit. In de toekomst verwacht ik dat de kwaliteit van het hoger onderwijs steeds meer onderling vergeleken zal worden. Een vorm van kwalitatieve onderlinge vergelijking die ik toejuich. Het is dus zaak de kwaliteit van het Nederlandse hoger onderwijs op onderdelen te verhogen, opdat internationaal herkenbare pieken op de hoogvlakte worden gecreëerd. Dit internationaal herkenbare

toponderwijs zal bevorderen dat met name kwalitatief hoogwaardige buitenlandse studenten eerder voor Nederlands hoger onderwijs kiezen.

In de Internationaliseringsbrief zijn de voornemens van het kabinet voor de verdere internationale positionering van het Nederlandse hoger onderwijs neergelegd. Over de uitwerking van de in de brief genoemde voornemens heeft de afgelopen maanden overleg plaatsgevonden met de instellingen in het hoger onderwijs en mijn ministerie om samen verder te werken aan het realiseren van de doelstellingen van het internationaliseringsbeleid voor het hoger onderwijs. Daarbij heb ik ook de in OESO en UNESCO verband ontwikkelde "guidelines for quality provision in cross-border higher education" in ogenschouw genomen. In deze brief geef ik de voorstellen voor de uitwerking weer. Ik ben van plan om het overleg met de instellingen over verdere uitwerking te blijven voeren.

Samenhang instrumenten

Het Nederlands hoger onderwijs zal zijn internationaal aanzien vergroten door het aantrekken van kwalitatief hoogwaardige studenten. Daartoe wordt het instrumentarium vernieuwd. Op dit moment bestaat een aantal verschillende programma's voor het aantrekken van studenten. Deze programma's vertonen weinig onderlinge samenhang en hebben voor de naamsbekendheid van het Nederlandse hoger onderwijs in het buitenland door de versnippering relatief weinig impact. Met het oog op een grotere zichtbaarheid voor het buitenland zal een groot deel van de bestaande programma's worden samengevoegd in het centrale Huygens Scholarship Programme (HSP). De NUFFIC zal het HSP beheren. Naast dit programma worden de zogenaamde Kennisbeurzen ingesteld. De Kennisbeurzen komen in de plaats van de reguliere bekostiging voor niet-EER studenten en zullen dus meer gewicht in de schaal leggen. Deze beurzen zijn bedoeld om de instellingen vrijheid te geven bij het bereiken van de doelstellingen zoals genoemd in de Internationaliseringsbrief. Beide beurzenprogramma's zijn er op gericht de beste buitenlandse studenten aan te trekken.

Voor een effectieve internationale profilering van de Nederlandse hoger onderwijsinstellingen is echter meer nodig dan centrale en decentrale beursprogramma's. De beste studenten komen op het beste onderwijs af. Een aantal 'centres of excellence' zal worden ontwikkeld en aldus bijdragen aan de bekendheid van het Nederlandse hoger onderwijs. De instellingen moeten zich ook herkenbaar aan de potentiële buitenlandse studenten voorstellen. Daartoe wordt een beeldmerk voor het gehele Nederlandse hoger onderwijs ontwikkeld. Ook zal het aantal Netherlands Education Support Offices (NESO's) worden uitgebreid. Ten slotte – en niet in het minst onbelangrijk – moet zeer zorgvuldig worden omgegaan met buitenlandse studenten die hier komen studeren. Zij vormen immers de ambassadeurs voor ons hoger onderwijs. Door de instellingen wordt een 'code of conduct' opgesteld voor de omgang met (het fenomeen) internationale studenten en het behoud van de goede naam van het Nederlandse onderwijs in het buitenland.

Hieronder zal ik u van de voortgang per onderdeel op de hoogte brengen. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Invoering en opzet van het Huygens Scholarship Programme in 2006;
- Implementatie van de Kennisbeurzen;
- 'Centres of excellence';
- Beeldmerk hoger onderwijs;
- Netherlands Education Support Office;
- Vormgeving en hantering van de 'code of conduct'.

Huygens Scholarship Programme

Het Huygens Scholarship Programme (HSP) zal in 2006 zijn eerste bursalen verwelkomen. De potentiële bursalen – inkomende en uitgaande bachelor- en masterstudenten en pas afgestudeerden – kunnen in het kader van dit programma een beurs krijgen voor een periode van maximaal 24 maanden. Naast individuele vereisten aan de kwaliteit van de student is het vereist dat de student een geaccrediteerde opleiding volgt. Verder zal een beperkt onderdeel van het HSP bestaan uit beurzen voor PhD's uit de kandidaat EU-lidstaten, in het kader van de versterking van de banden met die landen. Het beheer en de uitvoering van het HSP zal worden ondergebracht bij de NUFFIC en die zal dan ook in het jaarverslag verantwoording afleggen over het HSP. De opzet zal kort na de zomer worden besproken met instellingen en studenten. De opzet en uitwerking zullen in het najaar van 2005 bekend worden gemaakt, waarna de werving en selectie van start kan gaan.

Kennisbeurzen

Kennisbeurzen zijn een unieke en essentiële aanvulling op het HSP. De Kennisbeurzen zijn bedoeld om door instellingen ingezet te kunnen worden bij versterking van de internationale profilering van de hogeschool of universiteit en de opleidingen die zij verzorgt. De middelen worden ingezet voor talentvolle buitenlandse studenten die een meerwaarde hebben voor het hoger onderwijs en de kenniseconomie en voor duurzame armoedebestrijding in ontwikkelingslanden. Ik vind het van belang dat de landen die betrokken zijn bij het Bologna-proces, maar niet tot de EER behoren, nadrukkelijk aandacht krijgen bij de inzet van Kennisbeurzen. Dit geldt uiteraard ook voor de markt- en innovatielanden, zoals genoemd in de Internationaliseringsbrief "Koers op Kwaliteit".

De instellingen verstrekken de Kennisbeurzen zelf. Het begrip Kennisbeurs wil ik breed definiëren: het geheel aan activiteiten dat gericht is op het werven, selecteren en ondersteunen van kwalitatief hoogwaardige buitenlandse studenten. De instellingen kunnen deze middelen dus inzetten voor bijvoorbeeld werving in het buitenland, specifieke huisvesting en begeleiding voor buitenlandse studenten en voor een bijdrage in het levensonderhoud (beurzen in de klassieke zin van het woord). Instellingen hebben daarmee een grote mate van bestedingsvrijheid van de zogenoemde Kennisbeurzen, met als ijkpunt dat deze worden ingezet om kwalitatief hoogwaardige niet-EER studenten zonder leerrechten aan te trekken. 'Brain drain' van studenten uit ontwikkelingslanden moet echter wel worden tegengegaan. Daarom is een uitgangspunt dat door de instellingen gezamenlijk € 5 miljoen aan beurzen wordt verleend aan studenten uit ontwikkelingslanden die binnen twee jaar na beëindiging van hun studie terugkeren naar hun land van herkomst. Deze € 5 miljoen van de Kennisbeurzen zal ook worden toegerekend aan het ODA-budget (Official Development Aid). Met deze kanttekeningen laat ik het aan de instellingen om daarbij de relatie te leggen met het beoogde profileringsbudget.

De decentrale inzet van middelen sluit aan bij de huidige praktijk maar is in de beoogde omvang een taak die veel van hoger onderwijsinstellingen zal vragen. Uitgangspunt voor mij is een zorgvuldige voorbereiding en uitvoering. Zowel de HBO-raad als de VSNU hebben mij geattendeerd op het feit dat de voorgestelde invoering in 2006 te vroeg zou komen. Ik zal daarom de systematiek vanaf het kalenderjaar 2007 in werking laten treden. De komende periode zal gebruikt worden om samen met de instellingen tot goede implementatieafspraken te komen.

Studenten van buiten de Europese Economische Ruimte (EER¹) krijgen geen leerrechten en tellen effectief vanaf het begrotingsjaar 2008 niet langer mee bij het bepalen van de rijksbijdrage voor universiteiten en hogescholen. Het voorheen onder de noemer van de niet-EER student berekende bedrag blijft bij de instellingen (met als ijkpunt het begrotingsjaar 2007). De verdeelsleutel voor de middelen van de Kennisbeurzen is gebaseerd op wat de instellingen zouden ontvangen, indien de reguliere bekostiging voor niet-EER studenten zou worden gecontinueerd. Er vindt anders gezegd geen herverdeling van middelen plaats

---

¹ Overeenkomstig Art. 2.2 WSF 2000

Om de bekostigingssystematiek te kunnen wijzigen is het vanzelfsprekend nodig dat de nationaliteit van de student bekend is. Momenteel worden deze nationaliteitsgegevens in beginsel onttrokken aan de gemeentelijke basisadministraties (GBA). Het kan echter voorkomen dat studenten wel in de GBA staan, maar dat van hen geen - of geen betrouwbare nationaliteit - bekend is of dat studenten niet in een (Nederlandse) gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven. Dit laatste doet zich bijvoorbeeld voor bij buitenlandse studenten die in Nederland onderwijs volgen, maar vlak over de grens in België of Duitsland wonen. Om de ontbrekende gegevens toch in CRI-HO (Centraal Register Inschrijvingen Hoger Onderwijs) te kunnen opnemen, zal worden bepaald dat in die gevallen de instelling de gegevens moet leveren. Daarmee is het mogelijk om in beginsel vanaf de telling voor het aanstaande studiejaar rekening te houden met de nationaliteit van de student bij het bepalen van de rijksbijdrage.

Instellingen kunnen zelf bepalen wat de omvang is van het instellingscollegegeld dat zij nu en straks in rekening brengen bij niet-EER studenten. Gelet op het feit dat er geen middelen aan het hoger onderwijs worden onttrokken is er vanuit deze wijziging geen dwingende reden voor de instellingen om aan de zittende en aanstaande cohorten studenten zonder instellingsspecifieke keuzes onmiddellijk vanaf het studiejaar 2006-2007 een hoger collegegeld te vragen. In het beurzenprogramma van Ontwikkelingssamenwerking (het NFP) worden de kosten van collegegelden doorvertaald voor studenten uit ontwikkelingslanden. Hierdoor ontstaat een prikkel voor de instelling om de collegegelden voor studenten uit ontwikkelingslanden te verhogen. Om kostenverhogingen te voorkomen zal vanaf 2006 bij de beurzen uit het NFP als eis gelden dat ze worden gematched door een Kennisbeurs van de instelling.

De instellingen verantwoorden zich in het jaarverslag over het gevoerde beleid ten aanzien van de niet-EER studenten, waaronder in ieder geval de gehanteerde criteria bij de inzet van de Kennisbeurzen. Deze verantwoording is onderwerp van de bestuurlijke dialoog tussen instelling en overheid. Zoals aangegeven zal het 'vrijvallende budget' onderdeel van de rijksbijdrage van de betreffende instellingen blijven zodat een budgettair neutrale invoering mogelijk is. In 2010 zal ik evalueren in welke mate dit heeft geleid tot versterking van de internationale profilering van de instelling en de opleidingen die zij verzorgt. Mede in het perspectief van de dynamische onderwijsopslag² kan worden bezien op basis van welke criteria deze herverdeling opportuun is. Ik zal hierover nader met de instellingen overleggen. De verantwoording van de Kennisbeurzen gaat overigens via het jaarverslag van de instelling.

Tot en met het studiejaar 2006-2007 zal ik via een overgangsregeling gebaseerd op de huidige DELTA-regeling (die met ingang van augustus 2005 vervalt) specifiek middelen beschikbaar stellen die vooruitlopen op de systematiek van Kennisbeurzen. Deze overgangsregeling is eenvoudiger te hanteren dan de DELTA-regeling en kent een grotere groep landen. Zo wordt het aantal landen uitgebreid met de in de Internationaliseringsbrief genoemde marktlanden en wordt de rapportageplicht aanzienlijk teruggebracht. Het beschikbare budget - in totaal € 5,9 miljoen voor de academische jaren 2005-2006 en 2006-2007 - wordt over de instellingen verdeeld in de vorm van een trekkingsrecht op basis van de lumpsum. Dit omdat ik zoveel mogelijk instellingen de kans wil geven mee te doen aan deze regeling en kwantiteitsprikkel wil ontmoedigen. Verdere overgangsrechtelijke maatregelen acht ik niet noodzakelijk. Instellingen moeten zich in hun wervingsbeleid van buitenlandse studenten richten op het aantrekken van kwalitatief goede studenten.

Beeldmerk

De hoger onderwijsmarkt heeft zich ontwikkeld tot een mondiale markt. In Europa wordt gestreefd naar een open onderwijsruimte waarbinnen studenten zich vrij kunnen bewegen. De zogenaamde opkomende economieën kunnen niet voorzien in de vraag naar hoger onderwijs en hun studenten zijn veelal aangewezen op het aanbod in het buitenland. Tegelijkertijd proberen de economische hoog ontwikkelde landen de beste studenten aan te trekken ten behoeve van hun economische groei. Het

---

² Zie de beleidsbrief financiering in het hoger onderwijs van 29 oktober 2004 (Kamerstuk 29 853, nr. 1)

Nederlandse hoger onderwijs moet een sterke positie verwerven op de internationale hoger onderwijsmarkt.

Ik ben voornemens om in overleg met de instellingen ter ondersteuning van de Nederlandse concurrentiepositie een communicatiestrategie te ontwikkelen op basis van de 'unique selling points' van Nederland en haar hoger onderwijs. De individuele instelling kan haar eigen promotie baseren op dit beeldmerk, waardoor een homogener communicatiestrategie ontstaat. Die moet leiden tot een duidelijk herkenbaar en aansprekend beeld in het buitenland van het Nederlandse hoger onderwijs. In het najaar zal ik een conferentie organiseren waarin aandacht zal worden besteed aan de positioneringsrichting, die input vormt voor de ontwikkeling van een nationale communicatiestrategie.

Netherlands Education Support Office

Op dit moment profileert Nederland zich in drie landen, te weten China, Taiwan en Indonesië met behulp van onderwijssteunpunten, de zogenaamde NESO's. Zij hebben een rol bij de generieke promotie van het Nederlandse hoger onderwijs, het adviseren en begeleiden van studenten bij de opleidingskeuze en bij het informeren over de eisen die het studeren in Nederland aan de student stelt. In de toekomst zal de overheidsbijdrage aan de NESO's worden ingezet voor de generieke promotie van het Nederlandse hoger onderwijs. Specifieke en tailor-made diensten aan de instellingen worden geleverd tegen een kostendekkend tarief. Het aantal NESO's zal worden uitgebreid. Dit jaar zal een begin worden gemaakt met de voorbereiding en opening van NESO's in India en Vietnam. Daarna zullen NESO's worden opgericht in Thailand, Maleisië, Brazilië, Rusland en Mexico. De NUFFIC beheert de NESO's en zal een programmabeschrijving voorleggen.

Centres of excellence

Om excellente buitenlandse studenten aan te trekken is toponderwijs nodig dat internationaal herkenbaar is. In de Internationaliseringsbrief heb ik aangekondigd van 2005 tot en met 2007 jaarlijks € 5 miljoen beschikbaar te stellen ter stimulering van enkele 'centres of excellence'. Hogescholen en universiteiten zullen worden uitgenodigd om voorstellen in te dienen die de kwaliteit van het hoger onderwijs dat reeds tot de toppen behoort in Nederland (en internationaal) verhogen. Ik zal, in overleg met de NVAO, de HBO-raad en de VSNU, het beoordelingskader opstellen aan de hand waarvan de selectiecriteria worden geformuleerd. Ik streef ernaar om het komende najaar het beoordelingskader vast te stellen. Het beoordelingskader zal ik u ter kennisgeving toezenden.

Centres of excellence raken aan de experimenten binnen 'Ruim baan voor talent', met name aan de tweede ronde experimenten. Beide beogen de kwaliteit van het Nederlands hoger onderwijs te bevorderen. De experimenten hebben echter uitsluitend betrekking op honours programma's. Honours programma's zijn opleidingsprogramma's of onderdelen daarvan die zodanig zijn georganiseerd, dat het onder studenten aanwezige talent optimaal wordt uitgedaagd en dat aan de motivatie van studenten maximaal tegemoet wordt gekomen. De centres of excellence reiken echter verder. Dit programma richt zich op internationaal geprofileerde en gewaardeerde topopleidingen. De centres of excellence moeten als zodanig herkenbaar zijn en dus een zekere massa hebben. Uitsluitend de beste komen in aanmerking voor selectie.

Code of conduct

In de Internationaliseringsbrief heb ik de instellingen de keuze gegeven tussen het zelf opstellen van een 'code of conduct' of aanvullende regelingen van de zijde van de overheid. De koepelorganisaties hebben het voortouw genomen om te komen tot een code of conduct voor de omgang met internationale studenten. Ik ben hiermee zeer ingenomen. In dit kader heb ik zelf ook het overleg met andere departementen geïnitieerd. Ik verwacht dat de gedragscode deze zomer in werking kan treden. Mits de gedragscode voldoende waarborgen bevat, zijn aanvullende regelingen mijnerzijds overbodig.

Een juiste code voorziet in een goede handleiding voor instellingen hoe om te gaan met de werving van buitenlandse studenten. Ook een uitspraak over de naamgeving van instellingen en de toetsing van de kennis van de Engelse taal bij studenten vormen onderdeel van deze code.

Ik ben voornemens de gedragscode - indien deze in voldoende mate garanties biedt - als voorwaarde te stellen voor deelname aan activiteiten die de overheid ontplooit ten aanzien van internationale positionering. Uitsluitend die instellingen die de gedragscode onderschrijven en toepassen, mogen onder andere deelnemen aan de beurzenprogramma's, de NESO's, promotionele activiteiten en de collectieve presentatie van instellingen in het buitenland. Daarbij zal ik mij inzetten deze gedragscode ook bij andere departementen die onderwijs aanbieden bekendheid te geven. Graag vervult mijn ministerie een rol in de gesprekken met andere ministeries over de rechten voor de instellingen.

Ter informatie heb ik de VSNU, HBO-raad, Paepon, FION, alsmede de NUFFIC een afschrift van deze brief toegezonden.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(Mark Rutte)